

ספור המאסר והגאולה של אדמו"ר הזקן

המסירה

אחד העניינים שאדמו"ר הזקן עסק בהם ואף עורר את כל החסידים לעסק בהם היא 'צדקת ארץ ישראל', לצורך זה היה שולח הרבי שליחים להסתובב בין החסידים ולאסוף צדקה והיה שולח את הכסף להחזקת האנשים שגרים בארץ ישראל ועוסקים בעבודת ה'. לשם כך אף יסד אדמו"ר הזקן את כולל חב"ד.

באותו זמן שלטו בארץ ישראל הטורקים שהיו במצב מלחמה עם רוסיה. אנשים בני בליעל מהמתנגדים לחסידות נצלו את הדבר הזה והלשינו לצאר [מלך רוסיה] כאלו אדמו"ר הזקן מורד במלכות ושולח כסף לטורקים אויבי המלך כדי לחזק אותם במלחמה נגד רוסיה. הם גם הוסיפו בהלשנה טענות נגד ספר התניא וטענו שכתוב בו שספירת המלכות היא הנמוכה ביותר ו'לית ליה מגרמיה כלום' [אין לה כלום מעצמה] ופירשו שהפונה בזה לזלזל במלך.

לדאבון לב ההלשנה נתקבלה ויצאה הוראה מהמלך לאסור את אדמו"ר הזקן ולהביאו לעיר הבירה פטרבורג למשפט כדין מורד במלכות.

המאסר

כבר בימי חול המועד ספות הגיעו השוטרים לבית אדמו"ר הזקן לאסור אותו אלא שהוא לא היה בביתו והשוטרים הסכימו לבקשת בני המשפחה ללכת ולחזר אחרי שמחת תורה. באסרו חג הסוכות, בשעת לילה מאחרת עצרה מרפכה שחורה, המיחדת לאנשים המורדים בשלטון, בפתח ביתו של הרבי, שוטרים חמושים נכנסו הביתה בבקשה לקחת עמם את הרבי.

גיסו של הרבי ר' ישראל קוזיק שאל את הרבי מה לעשות?

"אתה סע מיד לפטרבורג" ענה הרבי "ואיש אחר יסע לפרדיטשוב למסר פ"נ לרבי לוי יצחק".

הַרְבֵּי יֵצֵא מִן הַבַּיִת מְלִיזָה בְּשׁוֹטְרִים כְּשֶׁהוּא רְגוּעַ, הַשׁוֹטְרִים הַכְּנִיסוּ אֶת הַרְבֵּי לְמַרְכָּבָה וְהוֹבִילוּ אוֹתוֹ לְבַיִת הַסּוּהָר. בְּחִדְרוֹ שָׁל הַרְבֵּי נִמְצָא פֶּתֶק וְכוּ כְּתוּב 'שָׂרִים רְדְפוּנִי חֲנָם וּמְדַבְרֶךָ פֶּחַד לְבִי'

בְּדִרְךָ לְפֶטְרַבּוּרְג, בְּצִהְרֵי יוֹם הַשֵּׁשִׁי בְּקֶשׁ הַרְבֵּי לְעֶצֶר אֶת הַמַּרְכָּבָה לְכַבּוֹד שַׁבַּת אֶף הַשָּׂר הָאֲחֵרָאִי עַל הָעֲגָלָה סָרַב לְעֶצֶר וְהִמְשִׁיךְ בְּנִסְיָעָה. לְפֶתַע נִשְׁבֵּר אֶחָד מִגְּלִילֵי הַמַּרְכָּבָה וְהִיא נִעְצָרָה, מִיָּד הִזְעִקוּ פּוֹעֲלִים מִהַכֶּפֶר הַסְמוּךְ הֵם טָפְלוּ בַּעֲגָלָה וְזוֹ הִמְשִׁיכָה בְּדִרְכָּהּ אֶף אָבוֹי, כְּשֶׁרָק הִחֲלוּ שׁוּב בְּנִסְיָעָה נֶפֶל אֶחָד הַסּוֹסִים וְמַת, הָעֲגָלוֹן לֹא הִבִּין אֶת סִבַּת הַדָּבָר וְרָץ לְקִנּוּת סוֹס חֲדָשׁ אֶף, הַסּוֹסִים לֹא יָכְלוּ לְהִזִּיז אֶת הַמַּרְכָּבָה, הִבִּינוּ כּוֹלָם כִּי יָד ה' בְּדָבָר וְכִי לֹא יוֹכְלוּ לְהִמְשִׁיךְ בְּנִסְיָעָה, עֶצֶר הָעֲגָלוֹן אֶת הַמַּרְכָּבָה בְּצַד הַכְּבִישׁ וְהַרְבֵּי שַׁבַּת שָׁם אֶת הַשַּׁבָּת. בְּמוֹצָאֵי הַשַּׁבָּת הִמְשִׁיכוּ בְּנִסְיָעָתֶם לְבַיִת הַסּוּהָר.

מָה הַשְּׁעָה?

הַרְבֵּי יָשַׁב בְּכֶלֶא לְבִדּוֹ, לְלֹא פֶּחַד עִם בְּטָחוֹן בַּה', הַחֲדָר בּוֹ נִמְצָא הַרְבֵּי הִיָּה קָטָן לְלֹא חִלּוּנוֹת וְקִרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ לֹא חִדְרוּ לְתוֹכוֹ אֲלֵא גַר דָּלֵק שָׁם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. אֶחָד הַחוֹקְרִים נִיסָה לְבַלְבֵּל אֶת הַרְבֵּי וּשְׁאַלּוּ בְּאִמְצַע הַיּוֹם: מַדּוּעַ אֵינְךָ יֹשֵׁן עִכְשָׁו? הַרְבֵּי לֹא הִתְבַּלְבַּל וְעָנָה מִיָּד כִּי עִכְשָׁו אִמְצַע הַיּוֹם, וְכִי הוּא יוֹדֵעַ זֹאת עַל פִּי הַצְּרוּפִים שֶׁל שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּב"ה שְׁמַאִירִים בְּכֹל שְׁעָה. הַחוֹקֵר הִתְפַּעֵל מְאֹד מִחֻכְמָתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי.

מֶלֶךְ

הַצָּאֵר שֶׁשָּׁמַע עַל אִשְׁוִיתוֹ הִמְפִּלְאָה שֶׁל הַרְבֵּי רָצָה גַם הוּא לְהַפְּרִיזוֹ. הוּא הִתְחַפֵּשׂ בְּבִגְדִים פְּשׁוּטִים וְנִכְנַס לְתֵּאוֹ שֶׁל הַרְבֵּי. מִיָּד כְּשֶׁנִּכְנַס לְחֲדָר קָם הַרְבֵּי וּבִרְךָ אֶת הַבְּרָכָה 'שִׁחְלֵק מִכְּבוֹדוֹ לְבִשְׂרֵי וְדָם' שְׁאַל אוֹתוֹ הַצָּאֵר "מָה אִמְרָתְךָ", הַסְּבִיר לוֹ הַרְבֵּי כִּי זֶה בְּרָכָה שְׁמִבְרָכִים עַל רְאִית מֶלֶךְ, "מַדּוּעַ אַתָּה מִתְיַחֵס אֵלַי כְּאֵל מֶלֶךְ?" שְׁאַל הַצָּאֵר הַמְּחַפֵּשׁ, עָנָה לוֹ הַרְבֵּי מַלְכוּת הָאָרֶץ דּוֹמָה לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וּמִתּוֹךְ הִירָאָה שֶׁהִרְגִּשְׁתִּי כְּשֶׁנִּכְנַסְתָּ – שֶׁהִיא הִיִּתָּה

דומה ליראה שאני מרגיש בתפלה בעמודי לפני הקב"ה, יכלתי להרגיש שאתה הוא המלך
הבין הצאר כי איש אלקים לפניו.

אחד השרים בבית הסוהר רצה לעזור לרבי ושאלו: איזו טובה אפשר לעשות לרבי?
השיב הרבי: "אני מענין להודיע לבני משפחתי כי אני חי ומקנה בעזרת ה' להשתחרר".
"איך אודיע להם?" שאל השר, ענה לו הרבי "הסתובב ברחובות העיר וחפש אדם לבוש
בלבוש משנה פמוני, דע לך כי הוא גיסי ושמו ר' ישראל קוזיק ולו תמסר את ההודעה".

עשה השר כדברי הרבי ויצא לחפש את גיסו של הרבי, כשהבחין באדם עם לבוש כמו
הרבי, שאל לשמו, גיסו של הרבי שנסע לפטרבורג מיד על פי בקשת הרבי לא הספיק
לעבור דרך ביתו ולקחת משם את דרכונו אלא הוא שאל דרכונו מא' החסידים שהיו שם
ונסע אתו כאלו הוא אותו חסיד, חשש ר' ישראל למר לשר השואל את שמו האמתי אלא
ענה לו את השם שהיה כתוב בדרכונו, חזר השר אל הרבי ואמר לו כי אמנם מצא איש
העונה לתאור שלו אלא שלא זה שמו. הבין מיד הרבי את מה שקרה והסביר זאת לשר
ובקשו שיחפשו שנית.

למחרת כשפגש אותו השר החליט ר' ישראל כן להזדהות בשמו האמתי אותה לו השר
ללכת אחריו. השר הגיע לביתו וגיסו של הרבי חפה בחוץ. לפתע נזרק מן החלון אבטיח.
רבי ישראל מהר להרימו. כשפתחו אותו החסידים שמחו למצוא בו פתק קטן עליו היה
כתוב בכתב ידו של הרבי "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" כך ידעו החסידים שהרבי
חי.

בגן בית הסוהר שכן בגדת הנָהר וכל פעם שהוצא הרבי לבגן התקירות הובילוהו בסירה. לילה אחד כשהיו בסירה, רצה הרבי לקדש את הלבנה. הוא בקש מהפקיד לעצור. אך הוא סרב והמשיך בהפלגה, והנה פלא, הסירה עצרה מאליה. הרבי סרב לברוך שם והם המשיכו להפליג, ושוב בקש הרבי לעצור. הפקיד הסכים רק בתנאי שהרבי יברוך אותו. הרבי כתב את הברכות על פתק ונתן לו. הסירה עצרה והרבי אמר קדוש לבנה. הברכות שברוך הרבי את הפקיד אכן התקיימו והפקיד האריך ימים והתעשר ופתק הברכה הנה תלוי בביתו.

בקור חשוב

כשהיה הרבי במאסר באו לברכו הבעש"ט והמגיד ממזריטש מעולם האמת. שאלם הרבי: מה חטאי שאני אסור בבית האסורים? השיבו לו: היות ופרסמת את סודות החסידות ליהודים רבים התחזק עליך קטרוג מן השמים. אם פן שאל הרבי האם אפשר להפיץ את תורת החסידות? לא, ענו לו, כשתצא לחפשי תוסיף יותר בהפצת החסידות. אכן כשהשתחרר הרבי מהמאסר ראה בזה הסכמה משמים לדרך וְהוסיף בהפצת החסידות בכמות ובאיכות.

הרבי ישב במאסר חמשים ושלושה ימים, בדיוק כמנין נ"ג הפרקים של ספר ה'תניא' שחבר. ביום י"ט בכסלו בשעת המנחה בשעה שקרא הרבי בתהלים את הפסוק 'פדה בשלום נפשי' נכנסו לתאו והודיעו לו כי הוא משחרר מבית-הכלא.

הרבי בקש שיובילוהו לביתו של אחד החסידים שהתגורר בפטרבורג אך בטעות הכנס לביתו של 'מתנגד' שבמשך שלש שעות ענהו בדבריו, עד שהחסידים מצאוהו שם בליל כ' כסלו.

מיד עם צאתו לחרות כתב הרבי אגרת לחסידים הנפתחת במלים "קטנתי מכל החסידים", ובה הוא מזהיר את חסידיו שלא להפוך את השחרור לחגיגת נצחון על ה'מתנגדים', אלא להפוך, "להשפיל רוחם ולבם", מתוך תקווה ש"אולי יתן ה' בלב אחיהם פנים הפנים

לפנים". כמו כן כתב הרב מכתב לרבי לוי יצחק מברדיטשוב ורבי ברוך ממעז'יבוז ובו
בשר להם על הצלתו.

שני הימים הללו, י"ט-כ' בכסלו, בהם נשתחרר אדמו"ר הזקן והספימו אתו משמים
שימשיך בגלוי תורת החסידות, נקבעו לימי חג לדורי דורות. ונקראו ע"י רבותינו נשיאינו
'ראש השנה לחסידות'